

Samenwerkingskracht in Zeeland

#HOEDAN?

Rapport commissie Externe Spiegeling Zeeland

Voorwoord

Het beeld van 'de Zeeuwse ziekte' verdient bijstelling: Zeeuwse overheden werken op veel terreinen samen en boeken daarbij resultaat. Die samenwerking gaat vooral goed zolang het informeel en vrijwillig is. En bij urgente problemen. De lange adem die noodzakelijk is voor de gezamenlijke aanpak van gezamenlijke opgaven ontbreekt. Opgelegde, wettelijke samenwerking verloopt in Zeeland vaak moeizaam. De aanwezige kracht van inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties bij de aanpak van maatschappelijke opgaven wordt onderbenut.

Gelet op de bestaande uitgangssituatie kan Zeeland nu een belangrijke volgende stap zetten. Gelet op de opgaven waar Zeeland voor staat, moet dat ook.

Tegen deze achtergrond heeft Gedeputeerde Staten van de provincie Zeeland de commissie Externe Spiegelning ingesteld. De opdracht van de commissie was om na te gaan hoe Zeeuwse overheden invulling geven aan huidige en toekomstige maatschappelijke opgaven en hoe dat kan worden verbeterd.

De commissie heeft op basis van gesprekken met vele betrokkenen adviezen geformuleerd ten behoeve van versterking van de samenwerkingskracht in Zeeland.

Uiteindelijk draait het natuurlijk om het welzijn van de Zeeuwen. Hun leefwereld en de kansen en problemen die zich voordoen moet de maat der dingen zijn voor de samenwerking tussen overheden, inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Dat betekent dat de inhoud altijd leidend is en dat er grensontkennend wordt samengewerkt. Hieruit volgt een beeld van de netwerksamenwerking van tijdelijke coalitions of the willing, waarin slim gebruikgemaakt wordt van kennis en kunde, waarin voortrekkers een rol wordt gegund en waarin ondersteunende structuren zakelijk en efficiënt van constructie zijn.

Deze folder bevat een samenvatting van de adviezen van de commissie Externe Spiegelning. De volledige adviezen zijn beschikbaar in een uitgebreidere rapportage, te vinden op de website van de provincie Zeeland.

De commissie Externe Spiegelning Zeeland
Maart 2018

Giel Janssen, voorzitter
Scarlett Kwekkeboom-Janse
Gerard Langeraert

De adviezen van de commissie Externe Spiegeling

1

STEL DE ZEEUWSE AMBITIES SAMEN VAST

WAT ZIEN WE?

Zeeland heeft diverse strategische visies. Er is een gedeeld beeld van de maatschappelijke opgaven in Zeeland, niet van de gezamenlijk aanpak daarvan.

WAT ADVISEREN WE?

- Stel het Interbestuurlijk Programma - het akkoord tussen het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen - vast als eerste stap naar een gedeelde ambitie voor de langetermijnontwikkeling van Zeeland.

2

VERSTERK LOKAAL EIGENAARSCHAP VAN REGIONALE OPGAVEN

WAT ZIEN WE?

Gemeentebesturen definiëren maatschappelijke opgaven als gemeentelijke vraagstukken, terwijl ze regionaal zijn. Couleur locale en het behoud van de gemeentelijke autonomie zijn belangrijke drijfveren en staan samenwerking in de weg. Alle overheden bereiden zich voor op de Omgevingswet.

WAT ADVISEREN WE?

- Organiseer een maatschappelijk debat over de regionale en lokale betekenis van de opgaven uit het Interbestuurlijk Programma.
- Leg de uitkomsten vast in regionale omgevingsvisies met een brede scope.
- Verwerk als provincie Zeeland de regionale visies tot een provinciale omgevingsvisie.

3

WERK OPGAVEGESTUURD MET COALITIONS OF THE WILLING

WAT ZIEN WE?

Regionale samenwerking blijft doorgaans beperkt tot afstemming en overleg in een veelheid van ambtelijke en bestuurlijke gremia. Het lukt over het algemeen in de ogen van de commissie onvoldoende om afspraken te maken over de gezamenlijke aanpak van gedeelde strategische maatschappelijke opgaven. Daar waar die afspraken wel worden gemaakt, blijken ze lastig ten uitvoer te brengen.

WAT ADVISEREN WE?

- Leg in nieuwe college- of raadsprogramma's afspraken vast over de eigen bijdrage aan regionale opgaven, waaronder het opstellen van de regionale omgevingsvisies.
- Leg afspraken over (de bijdrage aan) gezamenlijke uitvoering van projecten vast in regiocontracten.
- Samenwerking is grensontkennend, projectmatig, tijdelijk en op basis van toegevoegde waarde.
- Organiseer lichte vormen van bestuurlijke afstemming en geef gemeenteraden een actieve rol.

4

BRENG RAADSLEDEN TERUG IN POSITIE

WAT ZIEN WE?

Maatschappelijke opgaven vragen een regionale aanpak. Deze leidt tot uitholling van sturingsmogelijkheden van lokale raadsleden. Kiezers spreken hen aan op lokale resultaten. Dit spanningsveld is lastig hanteerbaar.

WAT ADVISEREN WE?

- Maak afspraken over de manier waarop regionale onderwerpen worden behandeld in de gemeenteraad.
- Maak haast met de opvolging van de adviezen van de VZG-commissie-Lauret.
- Richt onder verantwoordelijkheid van de VZG een 'Zeeuwse Academie' op voor volksvertegenwoordigers, als platform voor uitwisseling van kennis en ervaring.

5

VERSTERK DE SAMENWERKING MET ONDERNEMINGEN EN INSTELLINGEN

WAT ZIEN WE?

De verhoudingen tussen bedrijven en instellingen en overheden zijn goed. Van echte samenwerking is minder sprake. Onlangs is de Economic Board Zeeland opgericht om afstemming en samenwerking tussen overheid en ondernemers te bevorderen.

WAT ADVISEREN WE?

- Geef bedrijven en instellingen een substantiële rol bij de regionale omgevingsvisies en de regiocontracten.
- Zorg ervoor dat de Economic Board adequate ondersteuning krijgt.

6

GEEF SAMENWERKENDE GEMEENTEN DE RUIMTE

WAT ZIEN WE?

Provincie en waterschap spelen in Zeeland een belangrijker rol dan in andere delen van het land. Hun intensieve betrokkenheid heeft het gebrek aan slagkracht van intergemeentelijke samenwerking eerder in stand gehouden dan opgelost.

WAT ADVISEREN WE?

- Opereer als provincie en waterschap vanuit toegevoegde waarde. Faciliteer op verzoek de samenwerking tussen gemeenten met expertise en capaciteit.
- Versterk als provincie de toezichhoudende rol en de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur. Pak zo nodig stevig de regie als gemeenten er samen aantoonbaar niet uit komen.
- Focus als waterschap op taken rondom waterveiligheid, kwaliteit en wegbeheer en biedt gemeenten en provincie specialistische kennis aan.

7

VEREENVOUDIG OVERLEGSTRUCTUREN EN VERGROOT SLAGKRACHT

WAT ZIEN WE?

De samenwerking in Zeeland tussen gemeenten, provincie en waterschap is uniek voor Nederland. De samenwerking is echter wel onoverzichtelijk en duur. De slagkracht wordt beperkt door het ontbreken van adequate ondersteuning.

WAT ADVISEREN WE?

- Saneer bestaande overlegstructuren en concentreer alle overleg op provinciaal niveau in een Overleg Zeeuwse Overheden (OZO, opvolger Tafel van 15).
- OZO bestaat uit een compact team dat zich richt op de kwaliteit van samenwerking. Ook gezamenlijke lobby valt onder het OZO.
- Organiseer bij het OZO de inhoudelijke afstemming over de aanpak van opgaven in portefeuillehoudersoverleggen.
- Organiseer ondersteuning van OZO in een stevig regiobureau.
- de VZG tot een belangenbehartigende en serviceverlenende VNG-afdeling.

8

BENUT ONDERLINGE KENNIS EN KUNDE

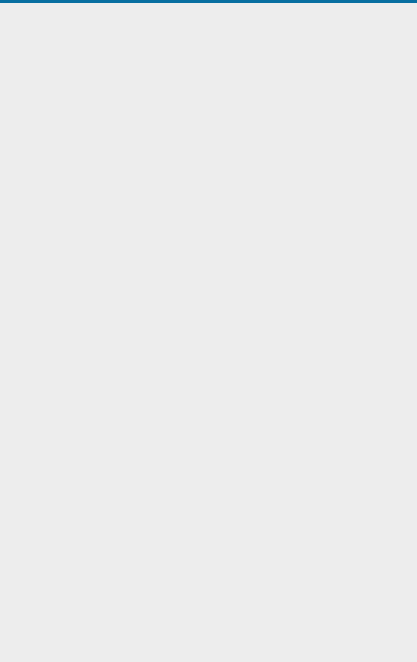
WAT ZIEN WE?

Zeeuwse overheden maken weinig gebruik van elkaars ambtelijke kennis en capaciteit. Kwaliteit en capaciteit van personeel zijn overal aandachtspunten.

WAT ADVISEREN WE?

- Intensiveer ambtelijke samenwerking in de vorm van pools van medewerkers die Zeeland-breed kunnen worden ingezet. Kansrijk zijn: leefbaarheid in relatie tot demografie, overheidsparticipatie, Omgevingswet en opdrachtgeverschap.
- Ontwikkel gezamenlijk een vernieuwend HRM-beleid.

COMMISSIE

EXTERNE SPIEGELING

versterking van het openbaar bestuur in Zeeland

